

varovalstva v severni Istri v obdobju Beneške republike (str. 69-80); K. ČVRLJAK, *Padovanski humanist Palladio Fosco v Dalmaciji in Istri (1493-1520), s posebnim ozirom na Skradin in Koper*, (str. 81-90); D. MIHELIC, *Mestni vsakdan v obdobju baroka v luci različnih pisanih virov (Piran, 1600-1602)*, str. 91-102; D. JURICIC, *Dvigrad - mesto, ki ga ni več* (str. 103-110); F. BONIN, *Vloga vojaških ladij v primorskih mestih v 16. in 17. stoletju* (str. 111-121); D. ŽITKO, *Ex voto votivne podobe pomorcev* (str. 121-134); L. MARIN, *Upravna in teritorialna razdelitev Slovenske Istre v zadnjih treh stoletj* (str. 135-148); G. MARUŠIĆ, *Angelo Calafati. Prispjevki biografiji* (str. 149-155).

U Rovinju, svake godine, već tradicionalno izlaze »ATTI« Centra za povijesna istraživanja; tako je za 1991. godinu izašao svezak XXI, koji predstavlja sljedeće radove: G. DE SIMON, *L'«Indice de Semplici» di G. F. Tommasini, vescovo di Cittanova nel XVII secolo, recuperato in concordanza con la nomenclatura scientifica attuale* (str. 9-115); E. IVETIĆ, *La popolazione di Parenzo nel Settecento: aspetti, problemi ed episodi del movimento demografico* (str. 117-185); G. RADOSSI, *Stemmi di capitani, rettori e famiglie notabili di S. Lorenzo del Pasenatico in Istria* (str. 187-240); S. BERTOŠA, *Nuovi frammenti a testimonianza dei legami esistenti tra Ivan Kukuljevic Sakcinski e Pietro Kandler* (str. 243-251); M. BONIFACIO, *Cognomi piranesi: Brazzafolli e Pitacco* (str. 253-279); G. DE SIMON, *Aspetti fisiografici dell'Istria flyschide nord-occidentale* (str. 279-295); M. MALUSA, *Il carteggio de Madonizza - Luciani (1878-1889) riguardante «La Provincia dell'Istria»* (str. 297-303); R. MATIJAŠIĆ, *Monumento funerario romano scoperto a Zambratis (Umago)*, str. 317-331; A. MARGETIĆ, *Lo Statuto di Tersatto (1640) nel testo italiano* (str. 305-315); R. MATEJČIĆ, *Il ruolo degli architetti triestini nella progettazione degli edifici monumentali di Fiume* (str. 333-357); A. MICULIAN, *Incombenze del Capitano Gabriel Rivanelli Reggimento di Verona come direttore della linea di sanità nel Quarmer in Istria, stesa nell'anno 1783 per il fatal morbo che affligeva la Dalmazia* (str. 359-389); A. ŠONJE, *La decorazione marmorea della Basilica Eufrasiana di Parenzo* (str. 391-409).

Egidio Ivetić

ALEKSANDAR BERGSTEIN I SLAVKO KAPUSTIĆ: MIKROGRAFIJA (Samobor - Zagreb 1989)

Rijetko je koje djelo u nas tako uspješno i tako svestrano popunilo postojeću prazninu u stručnoj literaturi s područja mikrografije, reprografije, pa i informatike kao MIKROGRAFIJA.

Knjigu je sufinancirao SIZ znanosti SR Hrvatske iz sredstava za društveno vrijednu knjigu za 1988. Autori su profesori Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu.

Ova je knjiga nezaobilazni izvor mnogostrukih informacija iz područja mikrografije, za kojom će jednako posegnuti profesori, studenti i đaci, ali i planeri i projektanti

fotolaboratorija, fotografi, te uvozno-izvozna poduzeća koja se bave nabavom opreme za fotolaboratorije, filмова i odgovarajućega repromaterijala.

Knjiga je pregledno pisana i ukusno opremljena, tekst je obogaćen velikim brojem slika, skica, shema, prikaza, grafikona i pregleda. Preglednost, preciznost i minucioznost pisanja knjige su jedinstveni. Autori u uvodu skreću čitatelju pažnju na potrebu za ovom knjigom, na teškoće pri njezinoj pripremi i izdavanju i na eventualne nedostatke knjige, ističući i želju da čitatelji i sami ukažu na učinjene propuste i manjkavosti. Dio korisnika već i sam sadržaj upućuje na neke probleme.

Knjiga je podijeljena na četiri dijela. Svaki bi dio mogao biti posebna knjiga.

Prvi dio nosi naslov: »INFORMACIJSKI SISTEM S MIKROFILMOM KAO NOSIOCEM PODATAKA I INFORMACIJA«. Na početku je Uvod u I. dio, zatim naslov i sadržaj prve glave. Na kraju prve glave pod naslovom »Odnos između mikrografije, organizacije i informatike« nalazi se sažetak prve glave prvoga dijela knjige.

Druga glava koja je uređena na isti način kao i prva nosi naslov »Informacijski sistem s mikrofilmom kao nosiocem podataka i informacija«. Radi lakšega čitanja važnije su informacije pisane masnijim ili spacioniranim slovima. I ova je glava obogaćena slikama, pregledima i tabelama.

Drugi dio knjige pod naslovom »MATERIJALNE MIKROFILMSKE KOMPONENTE« podijeljen je u dvije glave - »Mikrofilmska oprema« i »Mikrofilmski nosioci podataka i informacija«.

U prvoj su glavi iznijeti podaci o vrstama mikrofilmske opreme, zatim slijede poglavlja o svojstvima mikrofilmskih nosilaca i o vrstama sirovih mikrofilmova. Jedno je poglavlje posvećeno osjetljivosti mikrofilmova na razne vrste boja i jačine svjetlosti. Vrlo su slikovito prikazane krivulje optičkih gustoća u ovisnosti o razvijateljima. U jednom je poglavlju dat i shematski prikaz srebrno-halogenidnih mikrofilmova s odgovarajućim smještajem antihalo sloja.

Da bi knjiga bila razumljivija i lakša za čitanje i memoriranje, autori su na kraju prve glave drugoga dijela na jednoj stranici istakli tri didaktička savjeta: REDOVITO ODRŽAVAJMO OPREMU; NA VRIJEME OSIGURAJMO REZERVNE DIJELOVE; ZAŠTITIMO OPREMU KAD SE NALAZI IZVAN UPOTREBE.

Nakon mnogo novih pojmova, podataka, brojki, skica, crteža i slično, ova tri savjeta na čas osvježe i odmore čitatelja i uvode ga u drugu glavu ovoga dijela pod naslovom »Mikrofilmski procesi i postupci«.

Istaknut ćemo ovdje samo neka poglavlja: Pohranjivanje razvijenih mikrofilmova; Faktori koji utječu na postojanost razvijenih mikrofilmova; Organizacijski oblici pohranjivanja razvijenih mikrofilmova; Pretraživanje podataka i informacija na mikrofilmu, i konačno poglavlje - Korištenje podataka i informacija s mikrofilma.

Na kraju autori opet daju sažetak i zaključak drugome dijelu. Kao i nakon prve glave, autori na sredini jedne stranice savjetuju sljedeće: SURAĐUJMO I KORISTIMO ISKUSTVA DRUGIH; PROVJERUJMO USPJEŠNOST MIKROFILMIRANJA PRIJE SVAKE NOVE RADNE OPERACIJE; BILJEŽIMO ZAPAŽANJA, PRATIMO SUVREMENA DOSTIGNUĆA I UNAPREĐUJMO SVOJ RAD.

Treći dio knjige pod nazivom »MIKROFILMSKI PROCESI I POSTUPCI« sastoji se od dvije glave. U prvoj - »Mikrofilmiranje« - razrađeni su postupci pripreme građe za mikrofilmiranje i zadaci pripreme mikrofilmiranja. Tu se nalazi i tabelarni

pregled područja i elemenata pripreme mikrofilmiranja, a zatim se nastavlja s poglavljima o vrstama predložaka i njihovim formatima, vrstama papira i njihovim karakteristikama, tintama i bojama kojima su ispisani predlošci, pripremama uređaja za mikrofilmiranje, o pripremi potrošnog materijala; o samome mikrofilmiranju predložaka; o standardima koji se primjenjuju pri mikrofilmiranju; o izgledu mikrofilmskoga svitka; o načinima mikrofilmiranja (simplex, duo i dupleks); te o konačnom postupku mikrofilmiranja, mikrofilmiranju predložaka većih formata u sekcijama itd. Zatim slijede važni podaci o načinima razvijanja mikrooblika, pripremanja mikrofilma za korištenje, ispitivanjima kvalitete mikrofilma, ispitivanju čitljivosti pomoću ISO testa znakova; kemijskom ispitivanju razvijenog mikrofilma, o regeneraciji srebra i o metodama koje se pritom primjenjuju.

Druga glava trećega dijela nosi naslov »Korištenje podataka i informacija s mikrofilma«, a govori o pohranjivanju mikrofilmova, pretraživanju podataka i informacija na mikrofilmu, o korištenju podataka i informacija s mikrofilma, i konačno, o repropovećavanjima. Kao i prethodna dva dijela i ovaj završava sažetkom i zaključkom.

Četvrti dio knjige - »PROJEKTIRANJE UGRADNJE MIKROFILMA U ORGANIZACIJE« - posebno je interesantan za one koji u radni proces namjeravaju uvoditi mikrofilm.

U prvoj glavi ovoga dijela razrađena su sljedeća poglavlja: Planski pristup ugradnji mikrofilma u organizaciju; Postupak ugradnje mikrofilma u organizaciju; Projektiranje ugradnje mikrofilma kao nosioca podataka i informacija u informacijski sistem; Ugradnja sistema; Uvođenje sistema; Korištenje sistema i konačno - Sažetak.

U drugoj glavi težište je dato na informacije potrebne za projektiranje ugradnje mikrofilma u informacijski sistem, a poglavlja su sljedeća: Informacije potrebne za projektiranje ugradnje mikrofilma u informacijski sistem, te Metode prikupljanja informacija potrebnih za projektiranje ugradnje mikrofilma u informacijski sistem.

Kao i kod svih prethodnih dijelova, i četvrti dio završava Sažetkom i Zaključkom.

Na kraju slijedi Popis slika te Popis korištene literature. Zsigurno će velikom broju čitatelja ove knjige biti korisni i popisani prilozi.

Prilog broj 1, Popis proizvođača mikrofilmske opreme i materijala (domaći i strani); Prilog broj 2, Pregled obilježja sirovih mikrofilmova za mikrofilmiranje i dubljanje; Prilog broj 3, Primjeri obrazaca s pratećim podacima i pregledom grafičkih simbola za njihovu izradu; Prilog broj 4 sadrži šest tabela pregleda kemikalija za obradu mikrofilmova firme Agfa-Gevaert, Ilford, Kodak i Xidex-Sakura. Posljednji, Prilog broj 5, sadrži Popis standarda DIN za područja mikrografije.

Na samome kraju knjige nalazi se i Kazalo pojmova. Na poleđini zadnje korice nalazi se dio teksta iz Predgovora autora. Evo jednoga njegovoga dijela: »Mikrografija kao nova cjelovita djelatnost u nas uvelike privlači pažnju teoretičara i praktičara. Teoretičari u njejoj interdisciplinarnosti traže mogućnost novih doprinosa dok organizatori i informatičari koji rade u praksi žele naći odgovore na brojna pitanja što ih nameće njihov svakodnevni rad. Tijekom pisanja »Mikrografije« stalno smo imali u vidu da će ovu knjigu uzeti u ruke jedni i drugi, ali i ne samo oni. Uz njih će, nadamo se, interes za ovo djelo pokazati učenici i studenti radi proširivanja organizacijskog i informatičkog znanja, a vjerojatno i poneki čitalac kojeg zanima mikrofilm.«

Onaj koji pročita ove retke, a na neki se način zanima za mikrofilm, neće moći da ne posegne za ovom jedinstvenom knjigom - malim Sveznadarom o mikrofilmu.

Zbog svega toga treba pohvaliti veliki trud autora, koji su nas obogatili ovom knjigom i skratili nam mukotrpno traganje za informacijama o mikrofilmu, odnosno o mikrografiji, reprografiji i informatici. Dragocjeni popis literature knjigu čini još vrednijom.

I na kraju naglasimo da su knjigu recenzirali dva vrsna poznavaoaca ove djelatnosti, profesori Sveučilišta u Zagrebu, dr. Ivo Maroević i dr. Miroslav Žugaj, i sami autori članaka iz područja mikrografije, reprografije i informatike.

Dugo ćemo čekati da se pojavi neka srodna knjiga kao što je knjiga »Mikrografija« ing. Aleksandra Bergsteina i prof. dr. Slavka Kapustića. To je kapitalno i nezaobilazno djelo, kako su i sami autori u predgovoru naglasili, jednako za teoretičare kao i praktičare, za profesore i učenike, te za ne mali broj onih koji se žele baviti mikrografijom.

Mr. Martin Modrušan

SAMOSTANI V SREDNJEVEŠKIH LISTINAH NA SLOVENSKEM = Die Klöster in den mittelalterlichen Urkunden in Slowenien

(Katalog izložbe srednjovjekovnih samostanskih isprava koje se čuvaju u slovenskim arhivima, Arhiv Republike Slovenije 1993. g.)

U bogatoj izdavačkoj djelatnosti Arhiva Republike Slovenije (serije: »Vodniki«, »Katalogi«, »Inventarji«, »Objave virov« te časopis »Arhivi« kojega izdaje zajedno s ostalim slovenskim arhivima i Arhivskim društvom Slovenije) serija »Katalogi« je najstarija (započeta 1971. g.). Katalog koji nam je u rukama je trinaesti po redu iz te serije. Među ostalima se ističe ne samo po obimu i bogatstvu sadržaja nego i po vrhunskoj likovnoj opremi.

Izložbom i katalogom željelo se predstaviti srednjovjekovne redove ispravama koje se nalaze u slovenskim arhivima.

Značaj ovoga kataloga nije samo u tome što daje informaciju o izložbi nego i što, kroz pet uvodnih studija, obrađuje naslovnu temu na način znanstvene publikacije, dakle daje stanovitu sintezu i okvir izloženim dokumentima, te korisnik stječe potpuniji uvid u temu nego što bi to mogao samo kroz sažetke dokumenata. Oni opet, zajedno s brojnim fotografijama, na najbolji način ilustriraju uvodne studije.

O važnosti same teme ne treba ni govoriti jer je poznato što su samostani značili za srednjovjekovno društvo, pogotovu u malim narodima. »Imali su važnu ulogu u